

רבי יהודה אָמר, הקדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן נִשְׁמָה עֲלֵינוּהָ בְּאָדָם, וְכָלֵל בֵּיהּ חֲכָמָה וְהִשְׁפִּיל כְּדֵי לְדַעַת הַכֹּל. מֵאִיזָה מְקוֹם נִתֵּן בּוֹ נִשְׁמָה? רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִמְּקוֹם שֶׁשָּׂאָר הַנְּשָׁמוֹת הַקְּדוּשׁוֹת בָּאוֹת.

רבי יהודה אָמר, מִכָּאן, שְׁכָתוּב (בראשית א) תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. מִי זֶה הָאָרֶץ? מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ נִמְצָא בּוֹ. נֶפֶשׁ חַיָּה - נֶפֶשׁ חַיָּה סֵתֵם, זֶה נֶפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, אָדָם הִיָּה יוֹדֵעַ חֲכָמָה עֲלֵינוּהָ יוֹתֵר מִמְּלֶאכִי הַשָּׁרָת, וְהִיָּה מִסְתַּפֵּל בְּכָל, וְיוֹדֵעַ וְנוֹדֵעַ לְרַבּוּנוֹ יוֹתֵר מִכָּל שָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. לְאַחַר שֶׁחֻטָּא נִסְתָּמוּ מִמֶּנּוּ מַעְיָנוֹת הַחֲכָמָה. מֵהַ כְּתוּב? (מִמָּה שְׁכָתוּב) (שם א) וַיִּשְׁלַחְהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה.

רבי אבא אָמר, אָדָם הָרֵאשׁוֹן מְזָכָר וְנִקְבָּה נִמְצָא, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ. וְעַל זֶה זָכָר וְנִקְבָּה נַעֲשׂוּ כְּאָחֵד, וְנִפְרְדוּ אַחַר כֵּךְ. וְאִם תֹּאמַר, זֶה שֶׁאָמַר הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם - כֵּךְ הוּא וְדָאִי, וְזוֹהִי הַנִּקְבָּה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁתַּתֵּף עִמָּה, וְזֶהוּ זָכָר וְנִקְבָּה, וְהַכֹּל דָּבָר אַחַד.

רבי יוסי אָמר, עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה, אוֹתָם הַכְּלוּלִים זֶה בְּזֶה וְלֹא נִפְרְדִים זֶה מִזֶּה, וְלַעוֹלָמִים הֵם בְּחִיבוּת, בְּרִצּוֹן אַחַד, שְׁמִשָּׁם נִמְצָאוֹת (נִמְשָׁבוּ) מְשִׁיכוֹת הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת לְסַפֵּק לְכָל וּלְכָרֶךְ אֶת הַכֹּל, לֹא מְכַזְּבִים מִיָּמֵי הַמַּעְיָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) וְכִמּוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מִיָּמֵינוּ, וְעַל זֶה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, שֶׁבִשְׂבִיל כֵּךְ הִמְלִיךְ הַקְּדוּשׁ מוֹשֶׁה וּמֹרִישׁ לְמִטָּה, וּמִתְעוֹרֵר הִזְמִין לַעֲשׂוֹת נְסִים.

רבי יהודה אָמר, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתָא עֲלָאָה יְהִיב בֵּיהּ בְּאָדָם, וְכָלֵיל בֵּיהּ חֲכָמָתָא וְסִכְלָתָנוּ, לְמַנְדַּע כְּלָא. מֵאֵן אֲתֵר יְהִיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא. ר' יִצְחָק אָמַר, מֵאַתֵּר דְּשָׂאָר נִשְׁמָתִין קְדִישִׁין קָא אֲתִיִין.

רבי יהודה אָמר, מִהֲכָא. דְּכָתִיב, (בראשית א) תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, מֵהָהוּא אֲתֵר דְּמִקְדָּשָׁא אֲשֶׁתְּכַח בֵּיהּ. נֶפֶשׁ חַיָּה, נֶפֶשׁ חַיָּה סֵתֵם, דָּא נֶפֶשׁ אָדָם קְדָמָאָה דְּכָלָא.

רבי חִיָּיא אָמר, אָדָם הָוָה יוֹדֵעַ חֲכָמָתָא עֲלָאָה, יִתִּיר מִמְּלֶאכִי עֲלָאִי, וְהָוָה מִסְתַּפֵּל בְּכָלָא, וְיוֹדֵעַ וְאֲשֶׁתְּמוֹדֵעַ לְמֵאֲרִיָּה, יִתִּיר מִכָּל שָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא. בְּתֵר דְּחָב, אֲסִתִּימוּ מִנִּיהּ מְבוּעֵי דְּחֲכָמָתָא, מֵהַ כְּתִיב (נ"א מִמָּה דְּכָתִיב) (בראשית ג) וַיִּשְׁלַחְהוּ יי' אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאָדָמָה.

רבי אבא אָמר, אָדָם הָרֵאשׁוֹן מְדַכָּר וְנוֹקְבָא אֲשֶׁתְּכַח, הָדָא הוּא דְּכָתִיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, וְעַל דָּא, דְּכָר וְנוֹקְבָא אֲתַעֲבִידוּ בְּחֻדָא, וְאֲתַפְּרְשׁוּ לְבִתְרָא. וְאִי תִימָא, הָא דְּאָמַר הָאָדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם. הֲכִי הוּא וְדָאִי, וְדָא הוּא נּוֹקְבָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשֶׁתְּתֵף עִמָּה, וְדָא הוּא דְּכָר וְנוֹקְבָא, וְכָלָא הוּא מְלָה חֻדָא.

רבי יוסי אָמר, עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה, אֵינוֹן דְּכָלֵילָן דָּא בְּדָא וְלֹא אֲתַפְּרְשָׁאן דָּא מִן דָּא וְלַעֲלָמִין אֵינוֹן בְּחִיבוּתָא, בְּרַעוּתָא חֻדָא, דְּמִתְמָן אֲשֶׁתְּכַחוּ (נ"א אֲתַמְשָׁכוּ) מְשִׁיכָן דְּנִחְלִין וּמְבוּעֵין לְאֲסִתְּפָקָא כְּלָא, וְלְבִרְכָא כְּלָא, לֹא כְּדִיבּוּ מִיָּמֵי מְבוּעֵין, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (ישעיה נח) וְכִמּוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מִיָּמֵינוּ וְעַל דָּא וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, דְּבִגְיָנִי כֵךְ, מִלְּכָא קְדִישָׁא מְשִׁיךְ וְאֲחִסִּין לְתַתָּא, וְאֲתַעֲרַר יְמִינָא לְמַעְבַּד נְסִין.

שְׁמִשָּׁם נִמְצָאוֹת (נִמְשָׁבוּ) מְשִׁיכוֹת הַנְּחָלִים וְהַמַּעְיָנוֹת לְסַפֵּק לְכָל וּלְכָרֶךְ אֶת הַכֹּל, לֹא מְכַזְּבִים מִיָּמֵי הַמַּעְיָנוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) וְכִמּוֹצֵא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזָבוּ מִיָּמֵינוּ, וְעַל זֶה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, שֶׁבִשְׂבִיל כֵּךְ הִמְלִיךְ הַקְּדוּשׁ מוֹשֶׁה וּמֹרִישׁ לְמִטָּה, וּמִתְעוֹרֵר הִזְמִין לַעֲשׂוֹת נְסִים.

זֶה אֵלֵי וְאֶנְהוּ - זֶה צְדִיק, שְׁמִמְנוּ
 יוֹצְאוֹת בְּרִכּוֹת בְּזוּג. וְאֶנְהוּ -
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִמְצָאת בּוֹ חֲבִיבוֹת,
 וְזֶהוּ הַמְקַדָּשׁ. אֱלֹהֵי אָבִי
 וְאַרְמְנָהוּ - מֹשֶׁה אָמַר אֵת זֶה
 לְמְקוֹם שֶׁהַלְוִיִּים בָּאִים מֵאוֹתוֹ צַד,
 וְעַל זֶה וְהִיא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל הוּא
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם (בְּזֶה הַפְּסוּק).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה -
 זֶה הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ, וְכַךְ הוּא. וּמִנֵּין
 לָנוּ? מִקְרָא אַחַר מְצִאנוּ לוֹ, שְׁכָתוּב
 כִּי עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי
 לִישׁוּעָה. מִמִּשְׁמַע שְׁאָמַר ה' וַיְהִי
 לִי לִישׁוּעָה - זֶה הַמְּלַךְ הַקְּדוֹשׁ.
 עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וְגו'. רַבִּי חִזְקִיָּה פָתַח
 וְאָמַר, בְּפִסּוּק זֶה שְׁכָתוּב (מְשַׁלִּי יו')
 בְּכָל עֵת אֶהְבֶּה הָרַע וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד,
 בְּכָל עֵת אֶהְבֶּה הָרַע - זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁכָתוּב בּוֹ רַעַךְ וְרַע
 אָבִיךָ אֵל תַּעֲזוּב.

וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד - בְּשַׁעַת שִׁיִּצְיָקוּ
 לְךָ שׁוֹנְאִיךָ, מֵה אֹמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא? (תְּהִלִּים קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי
 אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ, שִׁישְׂרָאֵל
 וְקָרְאִים אַחִים וְרַעִים לְקַבְּלֶיהָ. יוֹלֵד
 מֵה זֶה? וְכִי עֲכָשׁוּ יוֹלֵד? אֵלֹא
 בְּשַׁעַת שְׁנוֹלְדָת צָרָה בְּעוֹלָם, וַיְהִי
 אֶח כִּנְגִדְךָ לְהַצִּיל אוֹתְךָ מִכָּל אוֹתָם
 שְׁמִצְיָקִים לְךָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יוֹלֵד - שֶׁהַמְּלַךְ
 הַקְּדוֹשׁ יִתְעוֹרֵר בְּעוֹ הַזֶּה לְנִקְּם לְךָ
 מֵהָאֵמוֹת, לְהִינִיק לְךָ מֵהָאֵם בְּאוֹתוֹ
 צַד, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי
 לִי לִישׁוּעָה. לְעוֹרֵר גְּבוּרוֹת כִּנְגִד
 אֵמוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

רַבִּי יִיסָא פָתַח וְאָמַר, כְּמָה יֵשׁ
 לְאָדָם לְאַהֲבָ אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שֶׁהָרִי אֵין לְךָ עֲבוּדָה לְקְדוֹשׁ-
 בְּרוּךְ הוּא (אֵלֹא) וְכֵמוֹ אֵלֹא אֶהְבֶּה,
 וְכָל מִי שְׁאוֹהֵב אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה
 עֲבוּדָתוֹ בְּאַהֲבָה, קוֹרָא לוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶהוּב. אִם כֵּן, כְּמָה

זֶה אֵלֵי וְאֶנְהוּ. דָּא צְדִיק, דְּמִנִּיה נְפָקִין
 בְּרַפָּאן בְּזוּג. וְאֶנְהוּ: בְּהֵוָא אֲתֵר
 דְּחֲבִיבוֹתָא אֲשֶׁתְּכַח בֵּיה, וְדָא הוּא מְקַדָּשָׁא.
 אֱלֹהֵי אָבִי וְאַרְמְנָהוּ, מֹשֶׁה קָאָמַר דָּא,
 לְגַבֵּי אֲתֵר דְּלוֹאֵי אֲתִיִּין מֵהֵוָא סְטָרָא וְעַל
 דָּא (תְּהִי) שְׁלִימוֹתָא דְכָלָא הוּא בְּהֵוָא אֲתֵר.
 (ג'א בְּהַאי קָרָא).

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, דָּא מְלַפָּא
 קְדִישָׁא, וְהָכִי הוּא. וּמִנֵּין. מִקְרָא
 אַחֲרִינָא אֲשֶׁפְּחִנָּא לִיה, דְּכָתִיב, (ישעיה י"ב) כִּי
 עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה יִי וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, מִמִּשְׁמַע
 דְּקָאָמַר יִי וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה, (דף נ"ה ע"ב) דָּא
 מְלַפָּא קְדִישָׁא.

עָזִי וְזִמְרַת יְהוָה וְגו', (שמות טו) ר' חִזְקִיָּה פָתַח
 וְאָמַר, בְּהַאי קָרָא דְכָתִיב, (מְשַׁלִּי יו') בְּכָל עֵת
 אוֹהֵב הָרַע וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד. בְּכָל עֵת אוֹהֵב
 הָרַע, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָתִיב בֵּיה (מְשַׁלִּי
 כ"ו) רַעַךְ וְרַע אָבִיךָ אֵל תַּעֲזוּב.

וְאֶח לְצָרָה יוֹלֵד, בְּשַׁעַת דִּיעִיקוּן לְךָ שְׁנֵאָף,
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵה אָמַר, (תְּהִלִּים קכב)
 לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ,
 דִּישְׂרָאֵל, אֲקָרוּן אַחִים וְרַעִים לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא. יוֹלֵד מֵהוּ, וְכִי הִשְׁתָּא יוֹלֵד. אֵלֹא
 בְּשַׁעַת דְּעִקְתָּא יוֹלֵד בְּעֵלְמָא, אֶח יְהֵא
 לְקַבְּלֵךְ, לְשׁוֹבָא לְךָ מִכָּל אֵינוּן דְּעִקִּין לְךָ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, יוֹלֵד: דְּמִלְפָּא קְדִישָׁא יִתְעַר
 בְּהַאי עוֹ, לְנִקְּמָא לְךָ מֵאוּמִין, לְיִנְקָא לְךָ
 מֵאִימָא, בְּהֵוָא סְטָרָא, כְּמָה דָּאֲתָ אָמַר, עָזִי
 וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. לְאַתְעָרָא גְבוּרָאן
 לְקַבְּל אוּמִין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת.

רַבִּי יִיסָא פָתַח וְאָמַר, כְּמָה אֵית לִיה לְבַר נֶשׁ
 לְרַחֲמָא לִיה לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהֵא
 לֵית לִיה פּוֹלְחָנָא לְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (אֵלֹא) (כְּמָה) רַחֲמוֹתָא. וְכָל מָאן דְּרַחֲמִים